

בית כור פרק שביעי בבא בתרא

קד.

עין משפט נר מצוה

יג א מ"י פ"ח מהל'
מכילה הלכה ו' סג
עשין כב טו"ש ח"מ ס'
ר"מ ספיק' מ'
ב ב מ"י ט' הל' מ'
טו"ש ט' ספיק' י'
בא ד מ"י ט' הל' ז'
טו"ש ט' ספיק' י'

רבינו גרשום

מי אמרין כמדה בחבל דמי או כהן חסר הן יתר דמי (א) שאם פחת רובע לסאה אית ליה כי הא דינא ותפשוט לך מהאי אימא סיפא וכו' והא סתמא כמדה בחבל דמי ולא הגיעו: ח"ש בית כור עפר אני מוכר לך וכו'. והיינו סתמא אמר ליה. כבית כור עפר אני מוכר לך או הן חסר (א) הן יתר אני מוכר לך אפי' וכו'. ומקומה להו אהדיי סי' דסתמא כהן חסר הן יתר דמי ותפשוט לך מהאי: מהא לא תפשוט הדרת פרושי קא מפרש אי והו בית כור. שאם אמר לו בית כור אני מוכר לך כמדה כור. כלומר דרדיא להיכא דאמר ליה כבית כור עפר אני מוכר לך היינו משמע הן חסר הן יתר דהיינו כבית כור עפר ולא בית כור ממש דאפי' פחת רובע לסאה הגיעו ורבייהו שוה אהדיי דאפי' היו שם נקעים או סליעים הרי מעשר ממדין עמה ולפרושי אתא וליכא למשמע מהא אם אמר ליה סתמא: מתקין לה רב אפי' אן הוה. ולפרושי אתא הוה דקתני ברייתא תרי ויזני אני מוכר לך למה לי ליתני בית כור עפר כבית כור עפר אני מוכר לך הן חסר הן יתר דמי וכו' [א] תני הכי משמע בדקאמרת ולפרושי אתי אלא לאו ש"מ הואיל דקתני אלא הוה אני מוכר לך סתמא נמי כהן חסר הן יתר דמי דאפי' פחת רובע לסאה או הותיר רובע לסאה פ"ח: מהו וכו' ליפות כהן של לוקח לא אמרין והא גי' פ"ח ז' קבין ומחצה וכו' אמרין ללוקח יתיר מן קבין ומחצה ואינו רוצה להשלים לו הלוקח רוצה להשלים לו כופין המוכר למכור ולהשלים לכו' שלם והיינו ייפוי כח ללוקח. ואם הותיר לו המוכר יתיר מן קבין ומחצה הלוקח אינו רוצה לקנות ליתן דמים כופין אותו ללוקח דמי למכור ליה המוכר הואיל דלית ביה עשור שהו אינו רוצה ליקנותו והיב ליה דמי אלאמא דכי היכי דאמרי' ליפות כהן של מוכר אמרין (א) היכא דהותיר לו דמקבל כל מאי דביע או קרקע או מעות וליפות כהן של לוקח לא אמרין והכא טעמא מאי כופין את המוכר למכור דמשמע דהיינו ייפוי כח ללוקח כגון דהוה יקריא ארעא שבמכרה לו ויפחה לו יתיר מן קבין וזל השתא ואמרין ליה להישות בידך ליתן לו או מעות או קרקע אלא אי ארעא יתבת ליה להשלים והוה הב ליה כוללא דהשתא או תשלם

פחות כל שהוא יבנה. מה שפ"ה דהא דאמר רבא כל דבר שצמחה אפ"י פחות מכדי אונאה חוזר היינו צמנטלטי אבז חורפיה לא עיין דכדיא אייתי לה צרי"פ פ"ב דקדושין (דף מב: ושם) אמקרקעי דאמר וצמקרקעי נמי לא אמרין אלא דעטו בעלויא דרבא איירי כשמדדו והטעמו צמחה אבז הכא לא מדדו עדיין אלא צבאין למדוד ומתחלה היה נמי יודע שאינו מכוי"כ כי"כ שלא יהא או פחות או יותר (א) : פחות כל שהוא יבנה. וא"ת ולימא ליה דאדעתא דהכי לא זני וי"ל דקאי בתוך השדה (א) (א) כדפרישית דמתחילה היה נמי יודע שאינו מכוי"כ לגמרי :

אלא מהא איבא אמשמע מינה. ולא קשיא רישא לסיפא דלישנא דמד מנייהו לאו דוקא ולא נקטיה אלא משום סיפא דרפ"ה (א) : **פ**רושי קמפרש איזהו בית כור שהוא כבית כור כגון דאמר ליה הן חסר הן יתר. וימנה דמלי הן חסר הן יתר צבאין כור (א) (והן חסר והן יתר משמע טפי דהגיעו ממאי) דמשמע כבית כור ז' וי"ל דכי א"ל בית כור עפר אני מוכר לך הן חסר הן יתר איכא למימר תפוס לשון רשון ולהכי תלי ליה צבאין כור :

אם בן אני מוכר לך אני מוכר [א] ר"מ פ"ה. צמחה דוכתי דייק הכי וצמחה דוכתי לא דייק (א) : **א**לא א"ו ש"מ סתמא נמי כהן חסר הן יתר ב' וימנה דכיון דמנא רישא בית כור עפר סתמא דהגיעו אמאי אינטרין למימני סיפא הן חסר הן יתר דכ"ש הוא וי"ל לאשמועינן דלפ"ה דוקא בית כור עפר אבז לאו ש"מ תנא סיפא לגלויי רישא שלא תאמר רישא דא"ל

הן חסר הן יתר תנא סיפא הן חסר הן יתר מכלל דרישא דלא קא"ל וכענין זה יש צמחה מקומות וימנה דרבי יתחק קאמר לעיל טרשין שאמרו בית ד' קבין אבז יתיר אין נמדדין עמה הא אמר הכא דבית כור סתמא כהן חסר והן יתר דמי ואפילו לא היו טרשין כל עיקר אלא היה הקרקע חסר הוה אמינא דהגיעו כ"ש השתא וי"ל דרבי יתחק לא קאמר אלא להצטרף (א) לפחות מרובע לטאה (א) ולרשצ"א נראה דלא קשיא מידי דהכא מיירי בעומד צאומה שדה ורואה כמה יש צב' אבז צבאין רואה אותה פשיטא ליה דהתם לא אמר הגיעו דאם התנה בית כור עפר למכור לו מי מני למינא ליה בית כור שהוא פחות רובע לטאה וקצרה הוא דהתם אפילו ע"י נכחי לא היה מקבל לוקח דא"ל אדעתא דהכי לא זני שלא היה דעתו לקנות אלא בית כור שלם וצבאי איירי רישא דמתנימין ולהכי א"ר יתחק טרשין שאמרו בית כרעבת אבז אבז טפי לא דחי הוה חזינן להו ככילו אינן כלל אפילו לא היה חסר אלא קצי חייב להשלים שלא קנה אלא בית כור שלם לגמרי : וצא

היכא דליכא הפסד ללוקח דה"ל זה נהנה זה אינו חסר אבז לקנות לוקח נשעת הזול כשער היוקר לא אמרין אלא או הן לו צוול או טול קרקע שלך והאי דקתני ואת הלוקח ליקח היינו שאם חפץ מוכר ליתנהו צדמי הזול כופין את הלוקח ליקח משום ייפוי כח דמוכר (א) דהתם לא מפסיד הלוקח מידי : **ב**שהוא נותן לו. מוכר ללוקח : **ג**נון דהוה זולא מעיקרא. דא"ל לוקח לא צבינן לקנות קרקע יווקר דמעיקרא נמי אם לא מפני שנלחמה צוול לא הייתי לוקחה וכל היכא דליית ליה טענה מעלייתא ללוקח לא ייפו חכמים כהו דמוכר הלכך אם רוצה מוכר לכפופו יתן לו כשעת שלקח דהיינו צוול דהשתא לית ליה טענה ולוקח יוקנה בעל כרחו : **א**מר רב הונא **ה** הונא ט' קבין שאמרו : **ו** קבין חשבו שדה בפני עצמו ומחזיר : **א**מר רב הונא ט' קבין חשבו שדה בפני עצמו והוא ולא אמרין הואיל דליכא לכל כור וכו' ט' קבין להחזיר לו אינו מחזיר : **ו**רב נתנן אמר נותן ז' קבין ומחצה לכל כור וכו'. והיינו לכל סאה כולל

אלא מהא לוכא נמשמע מינה. לגופה אינטרין ומשום סיפא דקתני ממה צבאל אני מוכר לך הן חסר הן יתר צבאל הן חסר הן יתר מדה צבאל דתפוס לשון אחרון הלכך אינטרין למתני צרישא היכא דאמר ליה האי או האי דלולנין צמר הואיל לינא דאמר ליה אבז צסיפא דאמר לתרויהו וסותרין או את זה הן אחר אחריו : **כ**נים כור עפר. משמע קרוב לבית כור דמתחייב כבית כור אבז לא הו בית כור ממש אלא או פחות או יותר : **ה**ן חסר כו'. כלומר או שאמר לו בית כור עפר הן חסר הן יתר אני מוכר לך : **ה**גיעו. אכולהו הן תלמא לישני קאי : **פ**רושי קמפרש. דהן חסר הן יתר דקשיא ארישא קאי דקתני בית כור עפר אני מוכר לך וה"ק האומר לחזירו בית כור עפר אני מוכר לך ל"ש אם אמר לו כבית כור עפר אני מוכר לך ולא שאל אם אמר לו לבסוף הן חסר הן יתר דאחר שאמר בית כור עפר אני מוכר לך דמתרויהו אמרין הגיעו : **א**בז אני מוכר לך **א**ני מוכר לך כו'. אם איתא דפרושי קמפרש הכי ה"ל למיתני בית כור עפר כבית כור עפר הן חסר הן יתר אני מוכר לך : **ו**מקשינן ליפוס כהו של מוכר אמרי' אבז ליפוס כהו של לוקח לא היישין מידי. דלפ"ה היכא דחפץ הלוקח לקנות את המותר כדי שלא יכנס זה המוכר בשדהו לא כפינן למוכר למכור צמחיה : **ש**עטע **ק**צין ומחצה לכו'. היינו נמי רובע לטאה דקתני צמחיה : **כ**ופין אם המוכר למכור. את המותר ללוקח אם הלוקח רוצה לקנותו כדי היכי דכופין את הלוקח ליקח משום תקנת המוכר שלא יהא נפסד הוא מיעוט קרקע דכופין על מנת סדום ה"י עבדו רצנן תקנתא ללוקח שיהו כופין את המוכר למכור לו הוא מיעוט קרקע כדו והא כ"רין להשמר ממנו והמוכר אינו ניווק צבך דהא לא חוי למידי הוא פורמא וה"ל זה נהנה זה אינו חסר : **ו**משני הסס **ג**נון דהוה יקריא. כלומר לעולם כדי ליפות כהו של מוכר אמרי' ליפות כהו של לוקח לא אמרין דלעולם לא כפינן המוכר למכור בעל כרחו המותר אלא אם רצה המוכר יחזיר לו לוקח קרקע דקתני מתני' והאי דקתני כופין את המוכר למכור לא למכור ממש את הקרקע בעל כרחו אם רצה שתחזור לו אלא הכא צמאי עסקינן כשהמוכר חפץ למכרה ללוקח שיחזיר לו זה מעות למוכר כמו שייפו חכמים כהו של מוכר שאם רצה יחזיר לו לוקח מעות והך ארעא הוה יקריא מעיקרא בשעת מכירה והשתא זול ארעמא והוא רוצה לכפות את הלוקח שיחזיר לו דמי המותר כפי שעת היוקר דמעיקרא והיינו דקתני כופין את המוכר למכור כשעת הוול דעכשיו : **א**מרי' ליה. למוכר אי (א) [א]תא ארעא דהמותר יתבט ליה ומעות אתה רוצה שיחזיר לך שקול מאותו [המותר] מעות כוללא דהשתא דדי לך אם ייפו חכמים כהן לתלות צך מוכר המותר צמעות או חזרת קרקע

היכא דליכא הפסד ללוקח דה"ל זה נהנה זה אינו חסר אבז לקנות לוקח נשעת הזול כשער היוקר לא אמרין אלא או הן לו צוול או טול קרקע שלך והאי דקתני ואת הלוקח ליקח היינו שאם חפץ מוכר ליתנהו צדמי הזול כופין את הלוקח ליקח משום ייפוי כח דמוכר (א) דהתם לא מפסיד הלוקח מידי : **ב**שהוא נותן לו. מוכר ללוקח : **ג**נון דהוה זולא מעיקרא. דא"ל לוקח לא צבינן לקנות קרקע יווקר דמעיקרא נמי אם לא מפני שנלחמה צוול לא הייתי לוקחה וכל היכא דליית ליה טענה מעלייתא ללוקח לא ייפו חכמים כהו דמוכר הלכך אם רוצה מוכר לכפופו יתן לו כשעת שלקח דהיינו צוול דהשתא לית ליה טענה ולוקח יוקנה בעל כרחו : **א**מר רב הונא **ה** הונא ט' קבין חשבו שדה בפני עצמו ומחזיר : **א**מר רב הונא ט' קבין חשבו שדה בפני עצמו והוא ולא אמרין הואיל דליכא לכל כור וכו' ט' קבין להחזיר לו אינו מחזיר : **ו**רב נתנן אמר נותן ז' קבין ומחצה לכל כור וכו'. והיינו לכל סאה כולל

(א) נכרתה כה. וש"י עי' דרבי עב"ג. (ב) ר"ל ג' דהשתא. ר"ל ג' ג"א מחילה. (ג) ג"א דמוכר. (ד) וי"ש מ"ס צ"ט ט' ד"ה כל דבר. (ה) ס"ה דמפתח והיינו רש"י לקמן. (ו) רש"י מ"ו. (ז) וי"ש מ"ס נכרות לא: ד"ה א"ב וע' ופ' ספוסות מ"ק כב: ד"ה ולשמתן. (ח) לפחות יתיר מרובע כל"ל רש"י.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה פחות וכו' יש לומר דקאי בתוך השדה כדאמרש. וי"ב רומז על ד"ה שכתבו כמקור ד"ה אבז לא בשם רש"י:

מוסף רש"י

אלא מהבא לוכא למשמע מינה. דודאי ממני לאו טולא דוקא, אלא חלף מנייהו דוקא, או רישא או סיפא, ומנא לך אבז אלו הוה ולא הגיעו: ח"ש בית כור דוקא דגמרי מניה (שבת ק"א).

מוסף תוספות

- א. והיינו לישנא דכל דבר שבמדה. ריטב"א.
- ב. [ד]שכחתימנו קודם שימדדו לוכא קפידא כולי האי. שם.
- ג. ומסקנא דסתמא כהן חסר הן יתר דמי ומתני דנתא הן כור הן יתר ולא נתא בית כור סתמא, לאשמועינן דאפי' בהן חסר הן יתר, יתר מכאן יעשו חשבון. ר"ן.
- ד. עיין לקמן מ"ה ט"ה א"ה.
- ה. והכי תלי תניא ברלא גניא. רמב"ן. ר"ן.
- ו. דכשם יתיר מארבעה קבין מצטרפים להשלים החסרון אבל בפחות מארבעה קבין בטלים אבז שדה ואינם בכלל החסרון. שיעמ"ק.
- ז. שם מ"ס הל"ה. א. עיין ריטב"א.

לו מעות כדי שלא יפסיד הלוקח: והתניא כשהוא נותן לו. המוכר ללוקח: נותן לו כשער שלקח ממנו. ביוקר אפי"פ שמפסיד הלוקח דהשתא בשעת פרעון הוול: מאי הא ברייתא דקתני נותן לו כשער שלקח ממנו דהוה זולא כשכמרה והשתא יקרא ונותן לו כשעת הוול בשעה שקנה לוקח ולא מפסיד לוקח אבל בשעה שהותיר לו המוכר על ז' קבין ומחצה ידו על העליונה לקבל מן הלוקח איהו שריצה או קרקע או מעות: ואם שירי בשדה. היינו שהותיר אבז הלוקח בית ט' קבין חשבו שדה בפני עצמו ומחזיר: אמר רב הונא ט' קבין חשבו שדה גדולה. שאם מכר לו ז' כורין בבקעה גדולה אחת או י"ב ובין כולן הותיר לו ט' קבין מחזיר לו החשוב שדה בפני עצמו הוא ולא אמרין הואיל דליכא לכל כור וכו' ט' קבין להחזיר לו אינו מחזיר: ורב נתנן אמר נותן ז' קבין ומחצה לכל כור וכו'. והיינו לכל סאה כולל

(א) נראה דקמ"ר ואל"ל מ"ש בית כור עפר וכו' וכו' מה שפ"ה דהא דאמר רבא כל דבר שצמחה אפ"י פחות מכדי אונאה חוזר היינו צמנטלטי אבז חורפיה לא עיין דכדיא אייתי לה צרי"פ פ"ב דקדושין (דף מב: ושם) אמקרקעי דאמר וצמקרקעי נמי לא אמרין אלא דעטו בעלויא דרבא איירי כשמדדו והטעמו צמחה אבז הכא לא מדדו עדיין אלא צבאין למדוד ומתחלה היה נמי יודע שאינו מכוי"כ כי"כ שלא יהא או פחות או יותר (א) : פחות כל שהוא יבנה. וא"ת ולימא ליה דאדעתא דהכי לא זני וי"ל דקאי בתוך השדה (א) (א) כדפרישית דמתחילה היה נמי יודע שאינו מכוי"כ לגמרי :